

پنجشیر، آزمون بزرگ طالبان

طالبان متعهد به گفتوگو میمانند یا
برای قدرت باز هم متوسل به سلاح میشود

شهاب شهباز

طالبان که بعد از تصرف کابل مدعی پایان جنگ و پیروزی بر اشغالگران شده بود، حالا آماده میشود تا بار دیگر جنگ داخلی در افغانستان را از سر بگیرد. سخنگویان طالبان گفتهاند که نیروهای این گروه شبه نظامی به سمت ولایت پنجشیر، واپسین ولایتی که از سلطه این گروه در امان مانده است حرکت میکنند تا «چه از طریق گفتوگو چه از طریق جنگ» این منطقه را از سلطه ساکنانش خارج کنند. احمد مسعود، فرمانده نیروهای مستقر در پنجشیر اما در گفتوگوهایی که در روزهای گذشته با رسانه‌های بین‌المللی از جمله الشرق الاوسط و رویترز داشته است، تأکید میکند که هدف او از سازماندهی مقاومت در پنجشیر جلوگیری از تشکیل یک حکومت تمامیت‌خواه در کابل است، او در گفتوگو با الشرق الاوسط گفته است «آماده گفتوگو با طالبان برای تشکیل یک دولت فراگیر و همه‌شمول است، اما آنچه برای ما قابل قبول نیست تشکیل یک حکومت افراط‌گرا است که تهدیدی خطرناک نه تنها برای افغانستان بلکه برای تمام منطقه و جهان است.» طالبان که در روزهای گذشته، با ادعای عفو عمومی و پایان جنگ، وعده گفتوگو برای تشکیل دولت همه‌شمول میداد، حالا برای جنگی تازه در خاک افغانستان با هموطنان خویش آماده میشود.

در حالی که ناتو رسماً عملیات خود در افغانستان را پایان داده است و دولت آمریکا هم تمامی نیروهای خود را از خاک افغانستان خارج کرده است، نحوه برخورد طالبان با مقاومت پنجشیر به یک آزمون بزرگ برای این گروه شبه نظامی تبدیل شده است. اینکه بعد از دو دهه ادعای مبارزه با اشغالگران خارجی، آیا طالبان آماده زمین گذاشتن سلاح نبرد و پرداختن به امور کشور است یا اینکه همچنان دنبال جنگ، خشونت و خونریزی علیه هموطنان خود در پنجشیر برای یکدست کردن اقتدارش در افغانستان.

هموطن یا «دشمن شریر»

این بار طالبان، نیروهای مقاومت محلی را «دشمن شریر» توصیف کرده است، عبارتی که این گروه شبه نظامی مدعی مبارزه برای استقلال افغانستان، حتی در مورد نیروهای امریکایی اشغالگر هم استفاده نمی‌کرد. بعد از آنکه جمعه هفته گذشته، بسم‌الله خان محمدی، وزیر دفاع دولت پیشین افغانستان اعلام کرد که نیروهای مقاومت مردمی توانسته‌اند سه ولسوالی در شمال کابل را از سلطه شبه نظامیان طالبان خارج کنند، ذبیح‌الله مجاهد، سخنگوی طالبان که به تازگی به سمت وزارت «فرهنگ» و اطلاع‌رسانی طالبان منصوب شده است در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی توئیتر نوشت: «ولسوالی‌های بنو، پل حصار و ده صلاح بغلان به گونه کامل از وجود دشمن شریر تصفیه شد.» احمد مسعود، رهبر مقاومت خیزش مردمی در پنجشیر می‌گوید که این سه ولسوالی توسط نیروهای او آزاد نشده بودند، بلکه نیروهای محلی بعد از مشاهده میزان خشونت و اقدامات غیرانسانی توسط طالبان، به صورت خودجوش جهت آزادی این سه ولسوالی اقدام کرده‌اند. حساب کاربری الاماره در توئیتر که به عنوان رسانه رسمی طالبان فعال شده است، روز شنبه مدعی شد که صدها جنگجوی طالبان به سمت پنجشیر حرکت کرده‌اند. این رسانه طالبان نوشته است: «بعد از اینکه مقام‌های محلی این منطقه حاضر به تسلیم مسالمت‌آمیز ولایت نشدند، نیروهای بر تصرف این منطقه اعزام شده‌اند.»

به گفته ذبیح‌الله مجاهد این نیروها از «بدخشان، تخار و اندراب در نزدیک پنجشیر مستقر شده‌اند و ... دشمن در داخل پنجشیر تحت محاصره قرار دارد.» وی در عین حال به‌رغم تهدید و استفاده از تعبیر «دشمن شریر» برای شهروندان کشورش نوشته است: «امارت اسلامی تلاش دارد تا مشکل از راه مسالمت‌آمیز حل شود.» خبرگزاری رویترز به نقل از یکی از نزدیکان احمد مسعود، رهبر مقاومت در پنجشیر نوشته است که به رغم ادعای طالبان، هنوز هیچ نیرویی از سمت این گروه وارد پنجشیر نشده است و تاکنون هیچ درگیری میان نیروهای مقاومت در پنجشیر و شبه نظامیان طالبان رخ نداده است. امرالله صالح معاون اول رییس‌جمهور سابق افغانستان نیز در توئیتری تایید کرد که طالبان به دروازه‌های پنجشیر رسیده است، اما براساس گزارش‌های محلی هنوز درگیری رخ نداده است. با این حال احمد مسعود به طالبان هشدار داده است که اقدام نظامی در دره پنجشیر باعث جنگ داخلی خواهد شد، چرا که ساکنان این منطقه و نظامیان افغانستان در کنار او آماده مقاومت هستند.

به‌رغم این تهدیدها، رهبر مقاومت در ولایت پنجشیر تاکید دارد که

تسلیم زور نمیشود، هر چند در صورت پذیرش شرایطی حاضر است با طالبان در مورد حکومت آینده افغانستان وارد گفت‌وگو شود. احمد مسعود، رهبر مقاومت خیزش مردمی افغانستان در پنجشیر به رویترز می‌گوید: «ما می‌خواهیم به طالبان بفهمانیم که تنها مسیر موجود از طریق گفت‌وگو است. ما نمی‌خواهیم جنگی در بگیرد.» مسعود در مورد نیروهایی که تحت فرماندهی او در پنجشیر جمع شده‌اند، می‌گوید: «هدف آنها دفاع است، می‌خواهند مبارزه کنند و در مقابل حاکمیت یک رژیم تمامیت‌خواه مقاومت کنند.»

پنجشیر: دژ تسخیرناپذیر

مشخص نیست احمد مسعود، تا چه زمانی قصد داشته باشد به مقاومت ادامه دهد و یاران و متحدان او تا چه اندازه به آرمان مقاومت‌شان دلبسته باشند. اما دره پنجشیر به دلیل موقعیت جغرافیایی ویژه خود، همواره به عنوان دژ تسخیرناپذیر مقاومت افغانستان شناخته شده است. این منطقه چه در دوران اشغال افغانستان توسط اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و چه در دوران سلطه طالبان بر خاک افغانستان در دهه 1990 از گزند مهاجمان وقت در امان مانده بود. احمد شاه مسعود، پدر فرمانده کنونی نیروهای مقاومت خیزش مردمی در پنجشیر، به دلیل دو دهه مقاومت در این منطقه محصور در میان کوهستان در مقابل نیروهای ابرقدرت وقت شرق و طالبان، تا زمان ترورش دو روز مانده به حملات تروریستی به برج‌های تجارت جهانی نیویورک در 9 سپتامبر 2001 به عنوان اسطوره مقاومت افغانستان شناخته می‌شد. احمد مسعود، فرزند او اما گفته است که حتی حاضر است از خون پدرش نیز بگذرد و با طالبان برای تشکیل یک حکومت همه‌شمول مذاکره کند.

پنجشیر دره‌ای است طویل و کوهستانی و فوق‌العاده صعب‌العبور. این ولایت به تسخیرناپذیری شهره است و از آن به عنوان مرکز مقاومت در مقابل نیروهای شوروی سابق و بعد طالبان یاد می‌شود. می‌توان این را یکی از دلایلی دانست که طالبان تلاش کرد از راه گفت‌وگو کنترل پنجشیر را به دست بگیرد. علاوه بر این، حمله به پنجشیر ممکن است پیامدهای سنگینی برای طالبان داشته باشد، از جمله فراهم شدن امکان حمله به آنها در دیگر مناطق افغانستان، مثل حملات اخیر در بغلان که کنترل سه ولسوالی از دست طالبان خارج شد. در جای‌جای این منطقه کوهستانی هنوز می‌توان بازمانده‌های خودروهای زرهی بازمانده از دوران اشغال شوروی را دید که در عملیات متعدد برای تصرف این منطقه منهدم شده‌اند. به نوشته رویترز، یک منبع در پنجشیر به این

رسانه گفته است که دستکم 6000 نیروی آماده به نبرد در پنجشیر
مستقر هستند.

□□□□□□ 1400 □□□□□□ 2 □□□□□□ □□□□□□ :□□□□